Н. А. СИМОНЕНКО ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-3949-1826>),

М. В. ПОДГАЙНА ² (<https://orcid.org/0000-0002-2088-0469>), канд. фарм. наук, доцент,

А. С. НЕМЧЕНКО ² (<https://orcid.org/0000-0003-1601-8881>), д-р фарм. наук, проф.,

О. С. ШПИЧАК ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-3015-8584>), д-р фарм. наук, проф.

¹ Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету, м. Харків

² Національний фармацевтичний університет, м. Харків

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ КАРДІОЛОГІЧНИХ ПРЕПАРАТІВ В УКРАЇНІ ЗА 2016–2020 РОКИ

Ключові слова: серцево-судинні захворювання, кардіологічні препарати, аналіз ринку, компанії-виробники, лікарська форма

N. A. SYMONENKO ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-3949-1826>),

M. V. PODGAINA ² (<https://orcid.org/0000-0002-2088-0469>),

A. S. NEMCHENKO ² (<https://orcid.org/0000-0003-1601-8881>),

O. S. SPYCHAK ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-3015-8584>)

¹ Institute for Advanced Training of Pharmacy Specialists of the National University of Pharmacy, Kharkiv

² National University of Pharmacy, Kharkiv

RETROSPECTIVE ANALYSIS OF THE PHARMACEUTICAL MARKET OF CARDIOLOGICAL DRUGS IN UKRAINE FOR 2016–2020

Key words: cardiovascular diseases, cardiac drugs, market analysis, manufacturers, dosage form

На сьогодні серцево-судинні захворювання (ССЗ) є одними з найпоширеніших патологій, що відносять до несприятливого профілю ризику у формуванні сучасних медико-демографічних тенденцій у системі охорони здоров'я України, які істотно впливають на основні показники здоров'я: захворюваність, смертність, інвалідність, тривалість і якість життя населення тощо [1, 2].

До переліку ССЗ, що потребують особливої уваги з боку медичних працівників, а інколи й невідкладних дій щодо вчасного їх виявлення, профілактики та лікування належать ішемічна хвороба серця (з ознаками стенокардії та інфаркту міокарда), інсульт, серцева недостатність (зокрема, пов'язана з високим кров'яним тиском), кардіоміопатія, аритмія, вроджені і набуті вади серця, аневризми аорти, хвороби периферійних артерій та ін. [3–5].

За даними Global Burden of Disease (GBD), у 2019 р. ССЗ є основними причинами смертності й одними з визначальних факторів інвалідності в усьому світі. Найпоширенішою причиною смертності вважають ішемічну хворобу серця, на яку припадає 16% від загального числа смертей у світі. Слід зазначити, що найбільше зростання смертності в період із 2000 р. також припало власне на ішемічну хворобу, а до 2019 р. смертність від цієї недуги зросла більш ніж на 2 млн. випадків і досягла 8,9 млн. випадків [6].

В Україні ССЗ також є головною причиною смертності населення та, на жаль, мають найвище значення показника серед причин смертності серед усіх країн світу. У загальнонаціональному масштабі смертність від ССЗ за останні 29 років зросла майже на 8% – до 449 376 випадків у 2019 р. і становила 64,3% від загальної кількості смертей, тоді як у 1990 р. було зафіксовано 350 605 випадків смертей від серцево-судинних захворювань, що становило 56,5% відповідно [7].

Окрім комплексу профілактичних заходів (відмова від паління, помірна фізична активність, правильне харчування тощо), зниження рівня смертності від ССЗ можливе за рахунок своєчасної та достатньої терапії, розроблення нових підходів

та засобів для лікування вказаних патологій. Враховуючи вищезазначене, важливим питанням в умовах сьогодення є аналіз асортименту лікарських засобів (ЛЗ) для лікування ССЗ.

Метою роботи є аналіз вітчизняного фармацевтичного ринку кардіологічних препаратів (код анатомо-терапевтичної хімічної класифікації (далі – АТХ) – С01) за період 2016–2020 рр. у розрізі фармакотерапевтичних груп, компаній-виробників, лікарських форм та ін.

Матеріали та методи дослідження

Об'єктом дослідження були дані щодо реєстрації ЛЗ Державного експертного центру МОЗ України, наукові публікації. Для ґрунтовної оцінки ринку кардіологічних препаратів із метою визначення фактичного рівня наявності ЛЗ групи, що досліджується, було здійснено аналіз оптового фармацевтичного ринку, зокрема пропозицій дистриб'юторів. Дані було отримано на платформі «Моріон» за 2016–2020 рр., зокрема усереднено пропозиції дистриб'юторів за групою «Кардіологічні препарати», код АТХ С01.

Дослідження здійснювали з використанням сучасних методів аналізу, систематизації та узагальнення, математико-статистичних розрахунків.

Результати дослідження та обговорення

За даними Державного експертного центру МОЗ України, наразі у Державному реєстрі лікарських засобів України зареєстровано 256 кардіологічних препаратів з урахування лікарських форм (ЛФ), однак без урахування кількості доз в упаковці [8]. Наведена кількість ЛЗ у фармакотерапевтичній групі за другим рівнем АТХ-класифікації може свідчити про достатній рівень забезпеченості хворих лікарськими препаратами (ЛП) досліджуваної групи.

За результатами ретроспективного аналізу наявності кардіологічних препаратів на вітчизняному фармацевтичному ринку встановлено, що впродовж останніх років збільшилася кількість кардіологічних препаратів за МНН на 7% (3 МНН), що безперечно є позитивним явищем із позиції якісного розширення асортименту ЛП групи, що досліджується. Одночасно, загальна кількість ЛЗ досліджуваного сегмента з урахуванням ЛФ мала тенденцію до планомірного зменшення – від 285 ЛП у 2016 р. до 257 ЛП у 2020 р., що становило майже 10% вибірки. Узагальнені результати ретроспективного аналізу наявності кардіологічних препаратів на вітчизняному фармацевтичному ринку подано в табл. 1.

Аналіз групи кардіологічних препаратів за групами АТХ-класифікації третього рівня дав змогу встановити суттєве домінування групи С01 Е – Інші кардіологічні препарати – від 66% до 68% упродовж років дослідження.

Найменш представленою на вітчизняному фармацевтичному ринку у 2016–2020 рр. була група С01 С – Неглікозидні кардіотонічні засоби – питома вага якої у загальній структурі становила 3% у 2016 р. та 5% у 2020 р.

Варто зазначити, що структура кардіологічних препаратів за фармакотерапевтичними підгрупами була досить стійкою впродовж останніх 5-ти років, що може вказувати на оптимальний рівень широти асортименту препаратів групи на вітчизняному ринку. Одержані результати вказують також на більш рівномірний розподіл ЛЗ за кожним із МНН наприкінці періоду дослідження.

Узагальнені результати структурного аналізу вітчизняного оптового ринку кардіологічних препаратів за 2016–2020 роки

№ з/п	Період/ показник	2016	2017	2018	2019	2020
1	<i>Загальна кількість ЛЗ, од.</i>					
	▪ за МНН*	41	44	44	45	44
	▪ з урахуванням ЛФ	285	281	287	272	257
2	<i>Кількість ЛЗ за групами АТХ-класифікації (з урахуванням ЛФ), од. (%)</i>					
	▪ C01 A – Серцеві лікозиди	12 (4%)	15 (5%)	11 (4%)	12 (4%)	10 (4%)
	▪ C01 B – Антиаритмічні засоби	23 (8%)	25 (9%)	25 (9%)	26 (10%)	25 (9%)
	▪ C01 C – Неглікозидні кардіотонічні засоби	9 (3%)	14 (5%)	14 (5%)	13 (5%)	12 (5%)
	▪ C01 D – Вазодилататори, що застосовуються у кардіології	48 (17%)	41 (15%)	44 (15%)	38 (14%)	35 (14%)
	▪ C01 E – Інші кардіологічні препарати	193 (68%)	186 (66%)	193 (67%)	183 (67%)	175 (68%)
3	<i>Кількість ЛЗ за місцем виробництва, од. (%)</i>					
	▪ Імпортний	81 (28%)	80 (28%)	81 (28%)	79 (29%)	79 (31%)
	▪ Вітчизняний	204 (72%)	201 (72%)	206 (72%)	193 (71%)	178 (69%)
4	<i>Кількість компаній-виробників, од.</i>					
	▪ Іноземних	30	31	31	31	31
	▪ Вітчизняних	37	37	35	36	35
5	<i>TOP-5 вітчизняних виробників за кількістю ЛЗ за МНН</i>					
		ТОВ ФК «Здоров'я»	ТОВ ФК «Здоров'я»	ТОВ ФК «Здоров'я»	ТОВ ФК «Здоров'я»	ТОВ ФК «Здоров'я»
		ФФ ПрАТ «Дарниця»	ФФ ПрАТ «Дарниця»	ФФ ПрАТ «Дарниця»	ФФ ПрАТ «Дарниця»	ФФ ПрАТ «Дарниця»
		ХФЗ ПАТ «Борщагівський»	ХФЗ ПАТ «Борщагівський»	ХФЗ ПАТ «Борщагівський»	ХФЗ ПАТ «Борщагівський»	ХФЗ ПАТ «Борщагівський»
		ПрАТ «Лекхім»	ПрАТ «Лекхім»	ПрАТ «Лекхім»	АТ «КВЗ»	ПрАТ «Лекхім»
		Корп. БАТ «Артеріум»	Корп. БАТ «Артеріум»	АТ «КВЗ»	ПрАТ «Лекхім»	АТ «КВЗ»
6	<i>Кількість ЛЗ за ЛФ, од. (%)</i>					
	▪ Тверді ЛФ	160 (56%)	155 (55%)	157 (55%)	148 (54%)	141 (55%)
	▪ Рідкі ЛФ	125 (44%)	126 (45%)	130 (45%)	124 (46%)	116 (45%)

П р и м і т к а: * – МНН – міжнародна непатентована назва.

Враховуючи сучасний курс держави на імпортозаміщення у терапії основних соціально-значущих хвороб, до яких відносяться й ССЗ, важливим етапом дослідження став аналіз вибірки ЛЗ за параметром «імпортний/вітчизняний». За результатами аналізу встановлено позитивну тенденцію – домінування на фармацевтичному ринку України ЛЗ вітчизняного виробництва у групі кардіологічних препаратів впродовж 2016–2020 рр. (табл. 1). Справедливо зазначити, що у 2019 та 2020 рр. частка ЛЗ групи вітчизняного виробництва, поряд зі зменшенням загальної кількості ЛЗ, представлених на ринку, дещо знизилася порівняно із попередніми роками – 71% та 69% відповідно. Отже, особливо важливим для фармацевтичного ринку в умовах, що склалися, є розвиток вітчизняного виробництва ЛЗ для лікування ССЗ.

Аналіз асортименту кардіологічних препаратів за компаніями-виробниками, що представлені на вітчизняному ринку, дав змогу визначити досить цікаву тенденцію – кількість

та співвідношення вітчизняних та закордонних компаній були сталими впродовж усього періоду дослідження (табл. 1–3). Як видно з табл. 1–3, суттєвий перелік компаній-виробників, що представляли кардіологічні препарати в Україні – 66–68 компаній, де частка вітчизняних компаній становила 53–55% упродовж періоду дослідження.

Т а б л и ц я 2

Розподіл кардіологічних препаратів на фармацевтичному ринку за МНН та вітчизняними компаніями-виробниками за 2016–2020 роки

№ з/п	Виробник	Рік				
		2016	2017	2018	2019	2020
1	Агрофірма «Ян» ДП (м. Немиринці)	1	1	2	1	1
2	Артеріум Корпорація ВАТ (м. Київ)	5	5	4	4	3
3	Астрафарм ТОВ (м. Вишневе)	2	2	2	1	1
4	Біолік АТ (м. Харків)	2	1	2	2	2
5	Борщагівський ХФЗ ПАТ (м. Київ)	8	8	8	8	8
6	Валартін фарма ТОВ (м. Київ)	1	1	1	1	1
7	Віола ПрАТ (м. Запоріжжя)	1	2	2	2	2
8	Дарниця ФФ ПрАТ (м. Київ)	11	10	10	11	11
9	ДЕЗМП ДП (м. Київ)	1	1	1	1	1
10	Докфарм ДП (м. Докучаївськ)	1	1	1	1	1
11	Ейм ТОВ (м. Харків)	1	1	1	1	1
12	Екстра ДП (м. Ладижин)	–	–	–	1	–
13	Житомирська ФФ ТОВ (м. Станишівка)	2	2	2	2	2
14	Здоров'я ТОВ (м. Харків)	13	13	13	13	13
15	Здраво ТОВ (м. Київ)	1	1	1	1	1
16	Київський вітамінний завод АТ (м. Київ)	4	4	5	5	5
17	Лекхім ПрАТ (м. Київ)	5	6	6	5	6
18	Ліктрави ПрАТ (м. Житомир)	1	1	1	1	1
19	Лубнифарм АТ (м. Лубни)	2	2	2	2	2
20	Луганська ФФ КП (м. Луганськ)	1	1	1	–	–
21	Луганський ХФЗ ПАТ (м. Луганськ)	1	1	–	–	–
22	Львівдіалік ДП (м. Львів)	1	–	–	–	–
23	Мікрохім ТОВ НВФ (м. Рубіжне)	3	3	3	3	3
24	Монфарм ПАТ (м. Монастирище)	1	1	1	1	1
25	НГС ПрАТ (м. Київ)	1	1	1	1	1
26	Новофарм-Біосинтез ТОВ (м. Новоград-Волинський)	1	1	1	1	1
27	Сона-Фармексім ТОВ (м. Київ)	1	1	1	1	1
28	Столичний медичний альянс ТОВ (м. Київ)	1	1	1	1	1
29	Тернопільська ФФ ОАО (м. Тернопіль)	4	4	4	4	4
30	Технолог ПрАТ (м. Умань)	–	1	1	1	–
31	Українська фармацевтична компанія ТОВ (м. Київ)	2	2	2	2	2
32	Універсальне агентство Про-фарма ТОВ (м. Київ)	–	–	–	1	1
33	ФарКоС ТОВ (м. Київ)	3	3	3	3	3
34	Фармак ОАО (м. Київ)	2	2	2	2	2
35	Фармасел ТОВ (м. Клавдієво-Тарасове)	1	1	1	1	1
36	Фармацевтична компанія Салютаріс ТОВ (м. Київ)	1	1	1	1	1
37	ФЗ «Біофарма» ТОВ (м. Біла Церква)	2	1	–	–	–
38	Фітофарм ПрАТ (м. Київ)	2	2	2	2	2
39	Червона зірка ВАТ (м. Харків)	1	2	2	2	2
40	Юніфарма ТОВ (м. Київ)	–	–	–	–	1
41	Юрія-Фарм ТОВ (м. Київ)	2	2	2	2	2

Занепокоєння викликає факт зменшення абсолютної кількості вітчизняних виробників кардіологічних препаратів у 2020 р. порівняно із 2016–2019 рр., а також частки вітчизняних виробників у загальній структурі – 53%, порівняно із 55%.

Структурний аналіз пропозицій дистриб'юторів кардіологічних препаратів вітчизняного виробництва за МНН у розрізі 2016–2020 рр. дав змогу визначити компанії, що пропонували найбільшу кількість ЛП за МНН – впродовж дослідження трійка лідерів була незмінною: ТОВ «Здоров'я» (13 МНН), ФФ ПрАТ «Дарниця» (10–11 МНН) та ПАТ «Борщагівський ХФЗ» (8 МНН). Серед ЛЗ імпортного виробництва найбільша кількість кардіологічних препаратів за МНН відповідала компанії «Санофі» (Франція), (3 МНН). Особливістю оптового ринку кардіологічних препаратів імпортного виробництва є представлення виробниками переважно 1 МНН (62% від загальної кількості іноземних виробників кардіологічних препаратів). Серед загальної кількості вітчизняних виробників майже 40% компаній представляли ЛП лише 1 МНН, іноді не увесь період дослідження.

Т а б л и ц я 3

Розподіл кардіологічних препаратів на вітчизняному фармацевтичному ринку за МНН та іноземними компаніями-виробниками за 2016–2020 роки

№ з/п	Виробник	Рік				
		2016	2017	2018	2019	2020
2	Perrigo Company (США)	1	1	1	1	1
3	Vitamed D.O.O. (Словенія)	1	1	–	–	–
4	Адамед (Польща)	1	–	–	–	–
5	Адмеда Арцнайміттель (Німеччина)	2	2	2	1	1
6	Асіно (Швейцарія)	1	1	1	1	2
7	Берлін-Хемі АГ (Німеччина)	1	1	1	1	1
8	Белмедпрепарати ПП (Білорусь)	–	–	–	–	1
9	Борисовський ЗМП ВАТ (Білорусь, Борисов (Борисів))	1	1	–	1	1
10	Варшавський ФЗ Польфа (Польща)	–	–	1	1	–
11	Геден Ріхтер (Угорщина)	1	1	1	1	2
12	Гріндекс (Латвія)	1	1	1	1	2
13	Дженом Біотек (Індія)	1	–	–	–	–
14	Егіс (Угорщина)	1	1	1	1	1
15	Елегант Індія (Індія)	–	–	–	1	–
16	Зентіва (Чеська Республіка)	1	1	1	2	2
17	КРКА (Словенія)	1	1	2	2	2
18	Лаб. Агетан (Франція)	–	1	1	1	1
19	МЕДА Фармасьютікалз Світселенд (Швейцарія)	–	1	1	1	1
20	Мікро Лабс (Індія)	–	1	1	1	1
21	Олайнфарм АТ (Латвія, Олайне)	2	2	2	2	2
22	Оріон (Фінляндія)	3	2	2	2	1
23	Пік-Фарма ТОВ (Росія, Москва)	–	–	–	1	1
24	Про.Мед.ЦС Прага (ЧР)	2	2	2	2	2
25	Ротафарм (Великобританія)	1	1	1	1	1
26	Сандоз (Швейцарія)	–	1	1	1	1
27	Санофі (Франція)	3	3	3	3	3
28	СЕМ Фармасьютікалс (Кіпр)	1	1	1	1	1
29	Серв'є (Франція)	2	2	2	2	2
30	Софарма (Болгарія)	1	1	1	1	1
31	Стада (Німеччина)	1	1	1	–	–
32	Тева (Ізраїль)	1	1	1	1	–
33	Уорлд Медицини (Великобританія)	1	1	2	2	2
34	Фармстандарт-Лексредства ВАТ (Росія)	1	–	1	–	–
35	Хеель (Німеччина)	1	1	1	1	1
36	Хомвіора Арцнайміттель (Німеччина)	1	1	1	1	1
37	Ебботт Продактс ГмбХ (Німеччина)	2	2	1	1	1
38	ЮСБ Фарма Сектор (Бельгія)	1	1	1	1	1

Одночасно, майже 60% вітчизняних компаній та 35% іноземних компаній упродовж 2016–2020 рр. пропонували сталу кількість ЛП за МНН, що може вказувати на потребу ЛЗ конкретного виробника для лікування ССЗ.

У ході дослідження визначено, що кардіологічні препарати іноземного виробництва представлено у переважній більшості виробниками високорозвинених країн, що є позитивним явищем та може гарантувати високу якість ЛЗ.

Ефективність терапії значною мірою залежить від ЛФ препаратів, що призначають. Тому, аналіз наявних на вітчизняному оптовому ринку кардіологічних засобів включав вивчення структури за типом лікарської форми – тверді/рідкі, що впливає на комплаєнс. Встановлено стійку тенденцію до незначного переважання твердих лікарських форм (54–56% упродовж періоду дослідження). Про стабільність та задоволеність потреби у кардіологічних препаратах необхідної ЛФ свідчить те, що структура вибірки впродовж 2016–2020 рр. була фактично незмінною (табл. 1).

Відповідно до мети наукової роботи, наступним етапом дослідження став структурний аналіз фармакотерапевтичної групи ІІІ рівня АТХ-класифікації – С01Е – Інші кардіологічні препарати, яка є найчисленнішою, про що свідчать результати попередніх досліджень. Найбільш представленими на вітчизняному фармацевтичному ринку впродовж 2016–2020 рр. були ЛЗ фармакологічної групи С01ЕВ – Інші кардіологічні препарати – 172 ЛЗ, або понад 70%.

Аналіз структури групи С01Е – Інші кардіологічні препарати за фармакотерапевтичними групами подано на рис. 1.

Рис. 1. Аналіз структури групи С01Е – Інші кардіологічні препарати за фармакотерапевтичними групами за 2016–2020 рр. (з урахуванням лікарської форми)

Подальший аналіз за цією групою кардіологічних препаратів (С01Е) показав, що впродовж останніх п'яти років незмінним залишався перелік діючих речовин (МНН), за якими було представлено препарати на ринку. А саме, С01ЕА – Простагландини, включали ЛЗ одного МНН – алпростадилу, С01ЕВ – Інші кардіологічні препарати відповідно – ЛП 15-ти МНН (сульфокамфокаїн, глід, фосфокреатинін, фосфруктоза, кислота аденозинтрифосфорна, інозин, триметазидин, івабрадин, ранолазин, мельдоній, тіотріазолін, цитохром с, аргініну аспартат, емоксипін), С01ЕХ – Різні комбіновані кардіологічні препарати, а саме ЛЗ 7 МНН та без МНН (аміодарон + тіотріазолін, аргінін + інозин, валеріана лікарська + конвалія звичайна/закавказька/кейске, глід + валеріана лікарська + собача кропива звичайна/п'ятилопатева, глід + собача кропива звичайна/п'ятилопатева + таурин, кислота аденозинтрифосфорна + молсидомін + фолієва кислота).

Результати аналізу фармакотерапевтичних груп Інших кардіологічних препаратів (С01ЕА–Х) за параметром «імпортний/вітчизняний» подано на рис. 2, 3.

Рис. 2. Результати аналізу лікарських засобів групи C01E B – Інші кардіологічні препарати за параметром «імпортований/вітчизняний» (з урахуванням лікарської форми)

Рис. 3. Результати аналізу лікарських засобів групи C01E X – Різні комбіновані кардіологічні препарати за параметром «імпортований/вітчизняний» (з урахуванням лікарської форми)

За результатами аналізу встановлено суттєве домінування ЛЗ вітчизняного виробництва у групах «Інші кардіологічні препарати» та «Різні комбіновані кардіологічні препарати» зі збереженням переважної частки вітчизняних ЛЗ у загальній структурі, група «Простагландини» включала 5 ЛЗ, усі з яких імпортованого виробництва.

Наступним етапом вивчення групи «Інші кардіологічні препарати» став ґрунтовний аналіз ЛФ, що були представлені на вітчизняному оптовому ринку у 2016–2020 рр., зокрема у групі C01E X – Різні комбіновані кардіологічні препарати (рис. 4). Рідкі

лікарські форми переважали у складі ЛЗ цієї групи, їх питома частка становила 60%. У межах рідких форм 70% становили краплі оральні. Серед твердих ЛФ найбільш представлені були ЛЗ у форму таблеток – 67% усіх твердих ЛФ (рис. 4).

Рис. 4. Розподіл лікарських засобів групи C01E X – Різні комбіновані кардіологічні препарати за лікарськими формами, представленими на оптовому ринку в Україні у 2020 р.

Загалом, здійснений аналіз показав різноманіття ЛФ серед препаратів групи «Різні комбіновані кардіологічні препарати», одночасно кількість ЛЗ у гранулах, капсулах, таблетках сублінгвальних та інші – обмежені мінімальною кількістю препаратів.

Підсумовуючи, варто зазначити, що здійснений аналіз вітчизняного оптового ринку кардіологічних препаратів показав значну ширину асортименту ЛЗ групи, суттєве домінування групи «Інші кардіологічні препарати» у загальній структурі, засвідчив позитивну тенденцію переважання кардіологічних препаратів вітчизняного виробництва; серед лікарських форм тверді та рідкі ЛФ представлено майже рівномірно та різноманітно.

Висновки

1. За результатами аналізу наявності кардіологічних препаратів на вітчизняному фармацевтичному ринку у 2016–2020 рр. встановлено, що кількість кардіологічних препаратів за МНН збільшилася на 7% (3 МНН), що є позитивним явищем. Загальна кількість ЛЗ досліджуваного сегмента з урахуванням ЛФ знизилася від 285 ЛЗ у 2016 р. до 257 ЛЗ у 2020 р., що становило близько 10% вибірки.

2. Аналіз кардіологічних препаратів за групами АТХ-класифікації третього рівня свідчив, що група C01 E – Інші кардіологічні препарати – мала найбільшу питому вагу – від 66% до 68% упродовж років дослідження. Найменш представленою була група C01 C – Неглікозидні кардіотонічні засоби (3–5% у загальній структурі).

3. У групі кардіологічних препаратів упродовж 2016–2020 рр. встановлено домінування ЛЗ вітчизняного виробництва (частка ЛЗ групи вітчизняного виробництва 71–69%). Кількість та співвідношення вітчизняних та закордонних компаній-виробників кардіологічних препаратів були сталими впродовж усього періоду дослідження.

4. Здійснений аналіз показав тенденцію до незначного переважання твердих лікарських форм у групі кардіологічних препаратів (54–56% упродовж періоду дослідження).

5. Структурний аналіз фармакотерапевтичної групи C01 E – Інші кардіологічні препарати засвідчив, що найбільш представленими на вітчизняному фармацевтичному ринку впродовж 2016–2020 рр. були ЛЗ фармакологічної групи C01 E B – Інші кардіологічні препарати – 172 ЛЗ або понад 70%, найменш – ЛЗ групи C01 E A – Простагландини – 5 ЛЗ.

6. Ґрунтовний аналіз ЛФ, що були представлені на вітчизняному оптовому ринку у 2020 р. за групою C01E X – Різні комбіновані кардіологічні препарати визначив, що питома частка рідких ЛФ становила 60%, з яких 70% – краплі оральні.

Список використаної літератури

1. Nascimento B. R., Brant L. C., Moraes D. N., Ribeiro A. L. Global health and cardiovascular disease // Heart. – 2014. – V. 100. – P. 1743–1749. <https://doi.org/10.1136/heartjnl-2014-306026>
2. Коваленко В. М., Дорогой А. П. Серцево-судинні хвороби: медично-соціальне значення та стратегія розвитку кардіології в Україні / Мат. XVII Нац. конгресу кардіологів України (20–22 вересня 2017 р., м. Київ) // Укр. кардіол. журн. – 2016. – Дод. 3. – С. 5–14.
3. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування / За ред. В. М. Коваленка, М. І. Лутая, Ю. М. Сіренка, О. С. Сичова. – К.: Моріон, 2016. – 192 с.
4. Блавацька О. Б., Заліська О. М., Гриньків Я. О., Сосновська Г. О. Аналіз динаміки розвитку програми «Доступні ліки» в Україні та Львівській області // Фармац. журн. – 2020. – Т. 75, № 2. – С. 3–11. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.2.20.01>
5. Балицька О. П., Григорук Ю. М., Гайдай О. Д. Комплексний аналіз призначень лікарських засобів для лікування серцево-судинних захворювань у стаціонарних умовах // Вісн. фармації. – 2019. – № 2 (98). – С. 36–40. <https://doi.org/10.24959/nphj.19.6>
6. Five insights from the Global Burden of Disease Study 2019 // The Lancet. – 2020. – V. 396, Iss. 10258. – P. 1135–1159. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0140673620314045>
7. Серцево-судинні захворювання – головна причина смерті українців. Висновки з дослідження глобального тягаря хвороб у 2019 році. – Режим доступу: <https://phc.org.ua/news/sercevo-sudMNNi-zakhvoryuvannya-golovna-prichina-smerti-ukrainciv-visnovki-z-doslidzhennya>
8. Державний реєстр лікарських засобів. URL: <http://www.drlz.com.ua/>

References

1. Nascimento B. R., Brant L. C., Moraes D. N., Ribeiro A. L. Global health and cardiovascular disease // Heart. – 2014. – V. 100. – P. 1743–1749. <https://doi.org/10.1136/heartjnl-2014-306026>
2. Kovalenko V. M., Dorohoi A. P. Sertsevo-sudynni khvoroby: medychno-sotsialne znachennia ta stratehiia rozvytku kardiologii v Ukraini / Mat. XVII Nats. konhresu kardiologiv Ukrainy (20–22 veresnia 2017 r., m. Kyiv) // Ukr. kardiolog. zhurn. – 2016. – Dod. 3. – S. 5–14.
3. Sertsevo-sudynni zakhvoriuvannia. Klasyfikatsiia, standarty diahnostryky ta likuvannia / Za red. V. M. Kovalenko, M. I. Lutaia, Yu. M. Sirenka, O. S. Sychova. – K.: Morion, 2016. – 192 s.
4. Blavatska O. B., Zaliska O. M., Hryniv Ya. O., Sosnovska H. O. Analiz dynamiky rozvytku prohramy «Dostupni lyky» v Ukraini ta Lvivskii oblasti // Farmats. zhurn. – 2020. – T. 75, № 2. – S. 3–11. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.2.20.01>
5. Balitska O. P., Hryhoruk Yu. M., Haidai O. D. Kompleksnyi analiz pryznachen likarskykh zasobiv dlia likuvannia sertsevo-sudynnykh zakhvoriuvan u statsionarnykh umovakh // Visn. farmatsii. – 2019. – № 2 (98). – S. 36–40. <https://doi.org/10.24959/nphj.19.6>
6. Five insights from the Global Burden of Disease Study 2019 // The Lancet. – 2020. – V. 396, Iss. 10258. – P. 1135–1159. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0140673620314045>
7. Sertsevo-sudynni zakhvoriuvannia – holovna prychna smerti ukraintsiv. Vysnovky z doslidzhennia hlobalnoho tiaharia khvorob u 2019 rotsi. – Rezhym dostupu: <https://phc.org.ua/news/sercevo-sudMNNi-zakhvoryuvannya-golovna-prichina-smerti-ukrainciv-visnovki-z-doslidzhennya>
8. Derzhavnyi reiestr likarskykh zasobiv. – URL: <http://www.drlz.com.ua/>

Надійшла до редакції 6 травня 2021 р.

Прийнято до друку 17 травня 2021 р.

Н. А. Симоненко ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-3949-1826>),
М. В. Подгайна ² (<https://orcid.org/0000-0002-2088-0469>),
А. С. Немченко ² (<https://orcid.org/0000-0003-1601-8881>),
О. С. Шпичак ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-3015-8584>)

¹ Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації
Національного фармацевтичного університету, м. Харків

² Національний фармацевтичний університет, м. Харків

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ КАРДІОЛОГІЧНИХ ПРЕПАРАТІВ В УКРАЇНІ ЗА 2016–2020 РОКИ

Ключові слова: серцево-судинні захворювання, кардіологічні препарати, аналіз ринку, компанії-виробники, лікарська форма

А Н О Т А Ц І Я

В Україні серцево-судинні захворювання є основною причиною смертності населення і мають найвище значення показника серед причин смертності з усіх країн світу. У загальнонаціональному масштабі смертність від серцево-судинних захворювань за останні 29 років зросла майже на 8%.

Метою роботи був аналіз вітчизняного фармацевтичного ринку кардіологічних препаратів (код анатомо-терапевтичної хімічної класифікації, АТХ – C01, в тому числі C01 E) за період 2016–2020 рр. у розрізі фармакотерапевтичних груп, компаній-виробників, лікарських форм та ін.

Об'єктом дослідження були дані Державного експертного центру Міністерства охорони здоров'я України, пропозиції дистриб'юторів, отримані на платформі «Моріон» за 2016–2020 роки. Дослідження було здійснено з використанням сучасних методів аналізу, систематизації та узагальнення, математико-статистичних розрахунків.

За даними Державного експертного центру Міністерства охорони здоров'я, в Україні зареєстровано 256 кардіологічних препаратів з урахуванням лікарських форм. Аналіз групи кардіологічних препаратів за групами АТХ-класифікації дав змогу встановити істотне домінування групи C01 E – Інші кардіологічні препарати – від 66% до 68% протягом років дослідження. За результатами аналізу встановлено позитивну тенденцію – домінування на фармацевтичному ринку України лікарських засобів вітчизняного виробництва в групі кардіологічних препаратів протягом 2016–2020 рр. Загальний перелік компаній-виробників, що представляють кардіологічні препарати в Україні – 66–68 компаній, де частка вітчизняних компаній становила 53–55% протягом періоду дослідження. Встановлено стійку тенденцію до незначного переважання твердих лікарських форм (54–56% протягом періоду дослідження).

Підсумовуючи, варто зазначити, що здійснений аналіз вітчизняного оптового ринку кардіологічних препаратів показав значну ширину асортименту лікарських засобів групи, істотне домінування групи «Інші кардіологічні препарати» в загальній структурі, позитивну тенденцію переважання кардіологічних препаратів вітчизняного виробництва; серед лікарських форм тверді й рідкі представлено рівномірно.

Н. А. Симоненко ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-3949-1826>),
М. В. Подгайна ² (<https://orcid.org/0000-0002-2088-0469>),
А. С. Немченко ² (<https://orcid.org/0000-0003-1601-8881>),
О. С. Шпичак ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-3015-8584>)

¹ Институт повышения квалификации специалистов фармации
Национального фармацевтического университета, г. Харьков

² Национальный фармацевтический университет, г. Харьков

РЕТРОСПЕКТИВНЫЙ АНАЛИЗ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОГО РЫНКА КАРДИОЛОГИЧЕСКИХ ПРЕПАРАТОВ В УКРАИНЕ ЗА 2016–2020 ГОДЫ

Ключевые слова: сердечно-сосудистые заболевания, кардиологические препараты, анализ рынка, компании-производители, лекарственная форма

А Н Н О Т А Ц И Я

В Украине сердечно-сосудистые заболевания являются основной причиной смертности населения и имеют наивысшее значение показателя среди причин смертности из всех стран мира. В общенациональном масштабе смертность от сердечно-сосудистых заболеваний за последние 29 лет выросла почти на 8%.

Целью работы был анализ отечественного фармацевтического рынка кардиологических препаратов (код анатомо-терапевтической химической классификации (далее – АТХ) – C01, в том числе C01 E) за период 2016–2020 гг. в разрезе фармакотерапевтических групп, компаний-производителей, лекарственных форм и др.

Объектом исследования были данные Государственного экспертного центра Министерства здравоохранения Украины, предложения дистрибьюторов, полученные на платформе «Морион» за 2016–2020 годы. Исследования осуществляли с использованием современных методов анализа, систематизации и обобщения, математико-статистических расчетов.

По данным Государственного экспертного центра Министерства здравоохранения, в Украине зарегистрировано 256 кардиологических препаратов с учетом лекарственных форм. Анализ группы кардиологических препаратов по группам АТХ-классификации позволил установить существенное доминиро-

вание группы C01 E – Другие кардиологические препараты – от 66% до 68% в течение лет исследования. По результатам анализа установлена положительная тенденция – доминирование на фармацевтическом рынке Украины лекарственных средств отечественного производства в группе кардиологических препаратов в течение 2016–2020 годов. Общий перечень компаний-производителей, представляющих кардиологические препараты в Украине – 66–68 компаний, где доля отечественных компаний составляла 53–55% в течение периода исследования. Установлена устойчивая тенденция к незначительному преобладанию твердых лекарственных форм (54–56% в течение периода исследования).

Подытоживая, стоит отметить, что осуществленный анализ отечественного оптового рынка кардиологических препаратов показал значительную ширину ассортимента лекарственных средств группы, существенное доминирование группы «Другие кардиологические препараты» в общей структуре, положительную тенденцию преобладания кардиологических препаратов отечественного производства; среди лекарственных форм твердые и жидкие представлены равномерно.

N. A. Symonenko ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-3949-1826>),

M. V. Podgaina ² (<https://orcid.org/0000-0002-2088-0469>),

A. S. Nemchenko ² (<https://orcid.org/0000-0003-1601-8881>),

O. S. Spychak ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-3015-8584>)

¹ *Institute for Advanced Training of Pharmacy Specialists of the National University of Pharmacy, Kharkiv*

² *National University of Pharmacy, Kharkiv*

RETROSPECTIVE ANALYSIS OF THE PHARMACEUTICAL MARKET OF CARDIOLOGICAL DRUGS IN UKRAINE FOR 2016–2020

Key words: cardiovascular diseases, cardiac drugs, market analysis, manufacturers, dosage form

A B S T R A C T

In Ukraine, cardiovascular disease is the leading cause of death and is the highest cause of death among all countries. Nationwide, cardiovascular disease's mortality has increased by almost 8% over the past 29 years.

The aim of the work was to analyze the domestic pharmaceutical market of cardiac drugs (code of anatomical-therapeutic chemical classification (hereinafter – ATC) – C01, and C01 E separately) for the 2016–2020 in terms of pharmacotherapeutic groups, manufacturers, dosage forms and others.

The object of the study was the data of the State Expert Center of the Ministry of Health of Ukraine, the proposals of distributors received from the «Morion» platform for 2016–2020. The research was carried out using modern methods of analysis, systematization and generalization, mathematical and statistical calculations.

According to the database of the State Expert Center of the Ministry of Health in Ukraine, 256 cardiac drugs by dosage forms have been registered. Analysis of the group of cardiac drugs by ATC classification, allowed to establish a significant dominance of group C01 E – Other cardiac drugs – from 66% to 68% over the years of the study. According to the results of the analysis, a positive trend has been established – the dominance of domestically produced drugs in the group of cardiac drugs in the pharmaceutical market of Ukraine during 2016–2020. The general list of manufacturers presenting cardiac drugs in Ukraine consists of 66–68 companies, where the share of domestic companies was 53–55% during the study period. There is a steady trend towards a slight predominance of solid dosage forms (54–56% during the study period).

In summary, it should be noted that the analysis of the domestic wholesale market of cardiac drugs showed a significant wide of the group's assortment, the significant dominance of the group «Other cardiac drugs» in the overall structure, showed a positive trend of domestic cardiac drugs; among dosage forms, solid and liquid dosage forms have been presented evenly.

Електронна адреса для листування з авторами: shpychak.oleg@gmail.com

(Шпичак О. С.)